

БЮЛЕТИН на Съюз на преработвателите на плодове и зеленчуци

Брой 6/м. юни 2024 г.

Научен агрофорум с
участието на СППЗ

Отпадат пробите за
самоконтрол

ВЕИ, фотоволтаици и
биомаса по мярка 4.2

Кисело мляко за 800
млн. лв. в Япония

[Прочети повече](#)

[Прочети повече](#)

[Прочети повече](#)

[Прочети повече](#)

Проведе се научен агрофорум с участието на изп. директор на СППЗ

Изключителен интерес предизвика научният агрофорум на тема „Устойчива агрохранителна система – национален приоритет за продоволствената независимост на България“, който се проведе в края на м. май в Театър “Крикор Азарян” в НДК в столицата.

Събитието бе организирано от Министерството на земеделието и храните с цел обединяване на научния потенциал вътре и извън страната, за да може България да посрещне предизвикателствата, свързани с амбициозните цели на европейската политика за устойчив екологичен преход, фокусирани върху продоволствената сигурност, здравето на обществото и опазването на природната среда.

По време на форума бяха представени редица достижения на български учени в областта на приложната земеделска наука, както и от браншовите съюзи. Съюз на преработвателите на плодове и зеленчуци бе представен от г-жа Антоанета Божинова, изп. директор, която взе участие в дискусиата на тема „Ролята на иновационните стратегии и политики за ускорен преход към устойчива хранителна система.“

Чрез събитието се обърна особено внимание на потенциала на аграрните научни изследвания и иновациите, както и се осъществи връзката за трансфера на знания и иновации към агрохранителния бизнес.

Обнародвано в ДВ: Отпадат пробите за самоконтрол

Наредба за изменение на Наредба № 12 от 2023 г. за условията и реда за употреба на продукти за растителна защита е обнародвана в Държавен вестник.

С обнародваните промени отпада текст, който вменява земеделските производители да правят проби за самоконтрол.

Към момента чрез Наредба 12 бе заложено земеделските производители да извършват задължителни лабораторни анализи от всяка култура и да поемат разходите за тях. С предложените промени на наредбата този текст обаче отпада.

Текстът на отменената ал. 8 гласи:

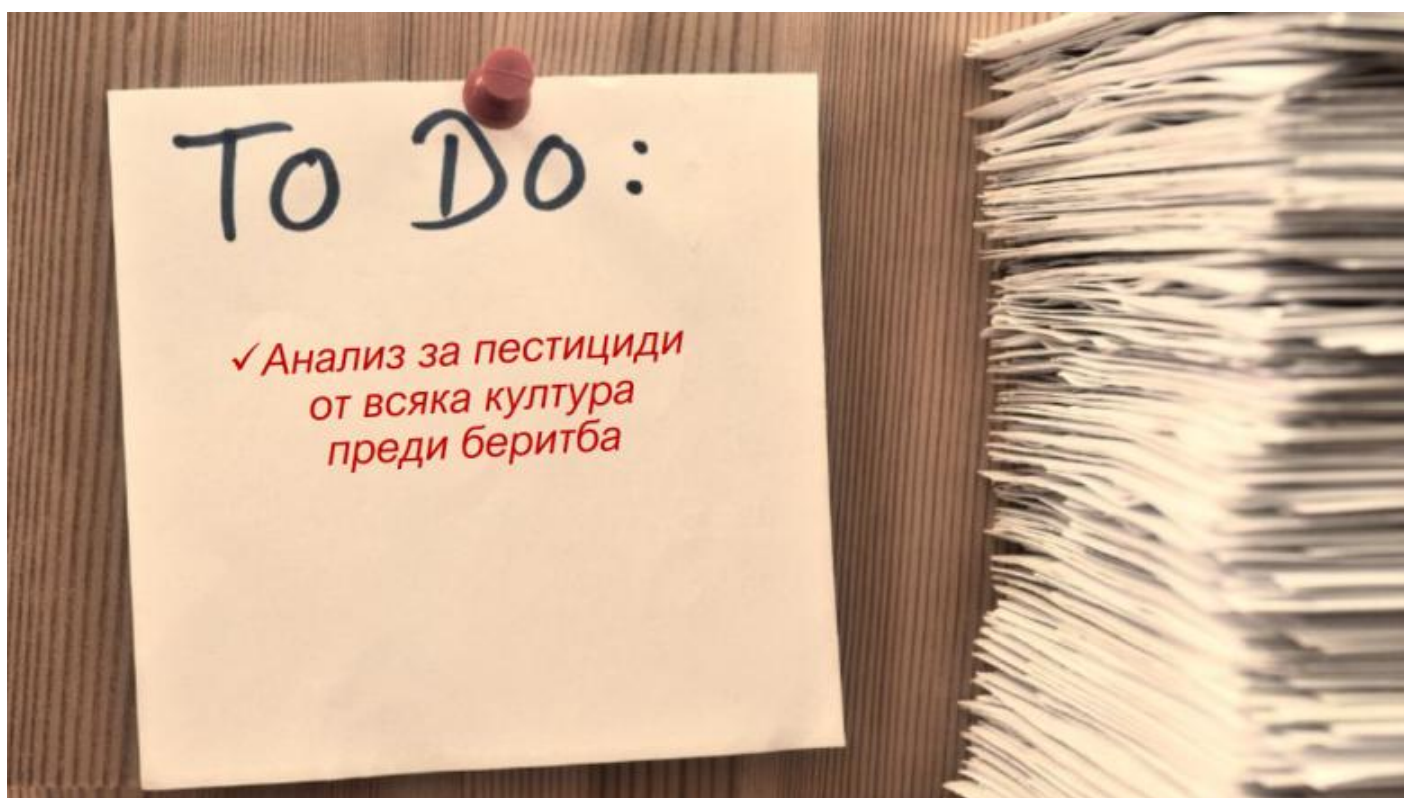
“За целите на самоконтрола земеделските стопани изследват поне една растителна проба от всеки вид земеделска продукция за остатъци най-малко от приложените върху нея пестициди през предходната и текущата

година, непосредствено преди прибиране на реколтата, и предоставят лабораторните резултати от анализ на следващите участници от агрохранителната верига.”

През юни проекта на Наредба за изменение на Наредба № 12 от 2023 г. за условията и реда за употреба на продукти за растителна защита бе публикуван за обществено обсъждане.

Съгласно мотивите към проекта, с промяната на наредбата се цели създаване на конкурентна среда за българските земеделски производители и преработватели на храни и фуражи от растителен произход, чрез премахване на ненужна административна и финансова тежест и при спазване на действащото право на Европейския съюз.

Източник: www.agrozone.bg

Преработватели остро възразяват срещу отпадането на изискването за самоконтрол по Наредба 12

В отворено писмо до Министерството на земеделието и храните и с копие до медиите 15 организации от хранително вкусовата промишленост остро възразихме срещу поредните промени в наредба 12 от 2023 г., която регламентира условията и реда за употреба на продукти за растителна защита. Според предложените текстове, публикувани за обществени консултации на 7 юни т.г., реално се премахва самоконтролът от страна на земеделските производители върху използваните от тях препарати за растителна защита.

Публикуваме мнението на 15-те организации:

„Във връзка с публикувания за обществено обсъждане проект за изменение на Наредба 12 от 2023 г. за условията и реда за употреба на продукти за растителна защита, изразяваме следното становище:

1. Категорично **ВЪЗРАЗЯВАМЕ** срещу конюнктурното променяне на българското законодателство под натиска на определени участници в агрохранителната верига. Наредба 8/2021 год. е действаща и се прилага в продължение на 3 години. Наредба 12/2023 бе обявена за обществено обсъждане през 2021 и 2022 г. и бе обнародвана през 2023-та и за това време не се проведе обществен дебат за целесъобразността и приложимостта на посочените две наредби. Не беше предоставен анализ за прилагането и **ефективността на предлагания самоконтрол** от страна на оператори първично производство, а също и последващия контрол от БАБХ.

2. Категорично **НЕ ПОДКРЕПЯМЕ отпадането на чл. 11, т.8** от Наредба 12 от 2023 г. и отмяната на чл. 17, т. 8 от Наредба 8 от 2021 г. Считаме, че пълното отпадане на изискването за самоконтрол на земеделските стопани съгласно Наредба 12 чл.11 ал.8 и контрол от страна на БАБХ съгласно чл.17 т.8 от Наредба 8/2021 ще доведе до:

1. **Възможност на пазара на пресни плодове и зеленчуци** да се реализират продукти със завишени остатъчни количества пестициди и препарати за растителна защита (ПРЗ), което ще е заплаха за здравето на потребителите и най-вече на децата и подрастващите;

2. Заплаха за здравето и на животни хранени с фуражи, съдържащи компоненти с остатъчни количества пестициди и ПРЗ;

3. Вторично замърсяване на почвата и водите, което в дългосрочен план застрашава здравето на потребителите и животните.

Съгласно **ДОКЛАДА** на МЗХ за така предложените промени, посочените **ЦЕЛИ** – за „.....създаване на конкурентна среда за българските земеделски производители и преработватели на храни и фуражи от растителен произход, чрез премахване на ненужна административна и финансова тежест и при спазване на действащото право на Европейския съюз“, **смятаме, че те категорично няма да бъдат постигнати**, защото отговоростта за безопасността на храните и фуражите и финансовата тежест за тези изследвания **ще се прехвърли изцяло върху следващите**

звена в агрохранителната верига – търговци и преработвателните предприятия, производителите на фуражи, което гарантирано няма да доведе до намаляване на стойността на крайния продукт.

Също така, изразяваме мнението, че промените не отразяват тенденцията през последните години, която показва, че между **10% и 14% от пазара на пестициди в ЕС е засегнат от незаконна търговия с фалшиви пестициди**. По данни на Европол тя се оценява на милиарди евро в световен мащаб и представлява значителен риск за здравето, околната среда и икономиката. Според проучване на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO- The economic cost of IPR infringement in the pesticides sector), индустрията губи приблизително 1,3 милиарда евро приходи годишно поради наличието на фалшиви пестициди на пазара в ЕС, което съответства на 13,8 % от продажбите на сектора.

Подчертаваме, че отпадането на самоконтрола на първите участници в агрохранителната верига (земеделските производители) в началото на агрохранителната верига, и последващия контрол от БАБХ, ще доведат до неизпълнение от страна на България като държава-членка на ЕС на разпоредбите на редица европейски регламенти като:

А/ Регламент (ЕО) №852/2004 за хигиена на храните, в който:

– в чл.1 т.б е записано, че е необходимо е да се осигури безопасността на храните по цялата хранителна верига, като се започне от първичното производство;

– Приложение1 Първично производство т. 9- операторите, които произвеждат и събират реколта от растителни продукти, са длъжни да водят и съхраняват документация за

резултатите от анализи, извършени върху проби, имащи значение за човешкото здраве.

Б/ Регламент №183/2005 Хигиена на фуражите – в част А I Мерки за хигиена е записано: Операторите в сектора на фуражите изпълняват мерки за контрол върху рисково замърсяване, произлизащо от въздуха; почвата; водата; торовете; продуктите за растителна защита, както и от третиране и отстраняване на отпадъци.

В/ Неэффективно изпълнение на Регламенти (ЕО) № 882/2004 и №396/2005, според който следва ежегодно да се изготвя и изпълнява единна Национална програма за контрол на остатъци от пестициди в и върху храни от растителен и животински произход и да изпълнява програмата на ЕК, предвидена в Регламент (ЕС) № 1274/2011 за координирана многогодишна контролна програма на Общността.

Зловредна практика е националните ни програми за контрол на остатъци от пестициди в храни от растителен и животински произход да не се публикуват, както и резултатите от проведения контрол. В резултат на това заинтересованите страни не са запознати с ефективността от дейността на Официалния контрол в тази обществено значима дейност свързана с гарантиране безопасността и здравето на населението и животните.

Нещо повече, в хода на проведените разговори и по настояване на бизнеса се установи, че е незначителен броят на вземаните проби за анализиране на остатъчно съдържание на пестициди в Националните програми за 2022 и 2023

год. – на фона на общо регистрираните 69 990 земеделски производители.

EFSA продължава интензивно да анализира вредното влияние на остатъците от замърсители в храни и фуражи, в т. ч. и на допустимото остатъчното съдържание на пестициди. В резултат на тези изследвания се установява, че именно тези допустими остатъчни количества пестициди са първоизточник за образуването на вредни за човешкото здраве вещества с **доказан канцерогенен ефект** в процеса на преработка на някои растителни суровини. Пример за това са **глицидиловите естери (GE) и 3-MCPD**, установени в някои храни, които са приготвени с растителни масла или в растителни масла. Това наложи въвеждането на Регламент (ЕО) № 1881/2006 и последващи изменения.

В заключение, нашите предложения са:

1. Да не се отменя чл. 17, т. 8 от Наредба 8 от 2021 г.

– В Наредба №12 да се включи текст, който

да задължава земеделските стопани, предлагачи растителна продукция за преработка или директна реализация, **след направена оценка на риска и не по-малко един път годишно да изследват** произведената от тях продукция, като пробите да бъдат вземани по регламентирания в българското законодателство начин, а лабораторните изследвания да се извършват в акредитирана лаборатория.

Настояваме становището ни да бъде взето предвид и оставаме на разположение за по-нататъшно обсъждане. Предвид значителното единодушие на национално представителните браншови организации от хранителната и фуражна индустрии настояваме за съобразяване с мнението на отговорния бизнес, произвеждащ и предлагач безопасни храни и фуражи в страната и на световните пазари“.

ВЕИ, фотоволтаици и биомаса ще се подпомагат по нов прием на подмярка 4.2

Общо 52 806 600,00 лв. е безвъзмездната финансова помощ по нов, целеви прием за проектни предложения за опазване на компонентите на околната среда, включително ВЕИ, по подмярка 4.2. „Инвестиции в земеделски стопанства“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.

Проектът на насоките за кандидатстване бяха качени за обществено обсъждане на 13 юни, а индикативна дата за обявяване на процедурата бе 30 юни 2024 г.

Минималният размер на допустимите разходи за един проект е 29 337,00 лв., а максималният е 1 369 060,00 лв.

За проектни предложения за инвестиции в преработка/маркетинг на продукти от Приложение I от ДФЕС в продукти извън Приложение I, максималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение, представено от един кандидат е в рамките на до 1 173 480,00 лв., включително и за предприятията, с които помежду си са предприятия партньори и/или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средните предприятия (ЗМСП).

Финансовата помощ за одобрени проектни предложения е до 50% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Допустими за подпомагане материални инвестиции за закупуване и инсталиране на:

- пречиствателни съоръжения;
- оборудване на съоръжения за съхраняване, третиране и оползотворяване на отпадъци в резултат на извършената преработка на селскостопански продукти;
- оборудване на съоръжения за

съхраняване на отпадъчни и технологични води, включително инсталации за пречистването им в преработката и маркетинга;

- инсталации за производство на енергия от ВЕИ за собствено потребление и собствени нужди, включително биомаса.
- съоръжения за локално съхранение на произведената енергия (батерии) към съществуващи фотоволтаични системи;
- съоръжения, машини и оборудване за производството на течни, газообразни и твърди горива от биомаса, използвани за производство на енергия за собствено потребление и собствени нужди, позволяващи и оползотворяването на остатъците/отпадъците от преработването на земеделските суровини.
- строително-монтажни работи, пряко свързани с изпълнение на дейностите по проектното предложение.

Предимство се дава на:

- Производители от чувствителните сектори „Плодове и зеленчуци“, и/или „Животновъдство“, и/или „Етеричномаслени и медицински култури“;
- Групи/организации на производители на селскостопански продукти;
- Производители на биологични продукти.

Източник: www.agri.bg

Близо 20% по-малко български плодове за година

С 19,2% по-малко български плодове са произведени през 2023 г., показва анализ на земеделското министерство на пазара на плодове и зеленчуци у нас. При продукцията от зеленчуци също е налице намаление, макар и не толкова значително – с 5,6%.

Експертните оценки сочат, че основна причина за намалението в производството са климатичните условия през миналата година, когато бяха регистрирани нетрадиционно ниски температури и измръзвания на площи в някои от районите на страната, като най-съществено бяха засегнати насажденията с праскови, кайсии и череши. Негативен ефект върху развитието на културите оказаха и проливните дъждове.

Най-сериозно намаление на продукцията на годишна база се отчита при прасковите и нектарините (с 55,3%) и кайсиите и зарзалите (с 43%). Съществено по-малко са и добитите количества череша, орехи, круши, вишни и ябълки – с между 14,3% и 24,7%. Производството на малини е незначително под нивото от предходната 2022 г., а единствено това на сливи бележи известно увеличение – с 1,9%.

За сметка на по-слабата реколта, вносът на плодове през 2023 г. е незначително увеличен на годишна база с близо 1% до 397,5 хил. тона пресни плодове, като половината от това количество се формира от цитрусовите плодове и бананите. Сравнително голям дял заемат и доставките на ябълки (13,5%), които намаляват с 11,6%, до 53,8 хил. тона.

Внесените количества ягоди, праскови, кайсии, грозде и дини са с между 0,4% (ягоди) и 13,7% (дини) по-малко на годишна база, а при сливите спадът достига до 50%. Вносът на череша обаче е в три пъти по-голям обем

спрямо 2022 г. Над половината от вноса е от страни от ЕС, като делът им се увеличава с близо 8%, докато вносът от трети страни се свива до 167,6 хил. тона, отбелязват от земеделското министерство.

Около две трети от целия внос на пресни плодове през 2023 г. е от съседните Гърция (42,1%) и Турция (24,1%). Сравнително големи са и количествата от Еквадор, Северна Македония и Полша.

Износът на български плодове също намалява - с близо 10% на годишна база, до 69,4 хил. тона пресни плодове. Понижението на общия износ на пресни плодове през 2023 г. се дължи основно на значително по-малкото количество дини, реализирано извън страната – с 8,7 хил. тона или 38,8%. Чувствително под нивото от предходната година е и износът на кайсии (с 86,1%) и сливи (с 68,8%), докато при ягодите намалението е слабо изразено – с 1,4%.

В същото време експортът на череша и грозде нараства неколкостранно на годишна база, а този на ябълки и праскови – съответно с 3,1% и 4,3%. Над 95% от общо изнесеното количество пресни плодове през 2023 г. е насочено за държави членки на ЕС, докато експортът за трети страни се свива допълнително с 30% на годишна база до 3,1 хил. тона.

Водеща дестинация на българския износ на пресни плодове през годината остава Полша (с около 31% от целия обем), следвана от Румъния, Германия, Чехия, Унгария и други.

Очакванията за 2024 г.

Овощарският сезон през 2024 г. започва

с леко свиване на площите с череша - първите плодове, които стопаните реколтират - около 2,3% по-малко спрямо 2023 г.

За първите два месеца на 2024 г. обаче вносът на пресни плодове нараства с 3,4% на годишна база, до 68,1 хил. тона. При запазване на сравнително добрите климатични условия, даващи основание за очакване на по-висок добив през настоящата година, може да се прогнозира темпът на леко нарастване на импорта на плодове (в частност ябълки) да се забави. Така може да се очаква общият внос на плодове и зеленчуци от видовете, произведени в страната за цялата 2024 г., да отбележи

известно намаление спрямо предходната година, прогнозира от земеделското министерство.

Износът на пресни плодове през първите месеци на 2024 г. Запазва тенденцията, очертана през 2023 г. На годишна база се отчита намаление при износа на пресни плодове (с 6,6% спрямо година по-рано до 14,8 хил. тона). Макар и с по-ранно стартиране на сезона за овощарите все още е трудно да бъдат правени прогнози как ще завърши годината за сектора, сочат анализите.

Източник: www.agri.bg

Кампания 2024: Бюджетът за обвързаните плащания за плодове и зеленчуци е почти 58,2 млн. евро

Бюджетът за директни плащания, обвързани с производството за сектор „Плодове и зеленчуци“, е 58 198 746 евро за Кампания 2024. Това става ясно от презентация на Министерството на земеделието, представена пред фермерите по време на информационната кампания.

Видове интервенции:

- Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодови насаждения до встъпването им в плододаване;
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжани);
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (пипер);
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (лук и чесън) – отпадане на културата картофи за нишесте от интервенцията;
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши);
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони;
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за протеинови култури;
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове;
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за производство на

на семена от картофи.

Новости в Кампания 2024

- Създава се нова интервенция за обвързано с производството подпомагане на доходите за производство на семена от картофи;
- Вместо документи за закупени семена и посадъчен материал се предоставя опис, заверен от агроном;
- Като допълнителна опция се запазва възможността да бъдат предоставяни фактури за закупени семена и посадъчен материал, издадени на името на бенефициента.

Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове

- Единно ниво на подкрепа за всички култури – сливи и десертно грозде се подпомагат еднакво с останалите култури;
- Прилага се модулация в подпомагането – по-високо подпомагане до 30-ия заявен ха и по-ниско за площите в стопанството над 30 ха.

Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци

Земеделският стопанин предоставя опис, заверен от агроном, на документите, сертификатите, официалните етикети, фактурите и опаковките за използваните сертифицирани и/или стандартни семена и/или посадъчен материал, съобразно минималните разходни норми за единица площ, както и копие от дипломата на агронома.

Повече по темата прочетете [тук](#).

Източник: www.agri.bg

Япония продава кисело мляко за 800 млн. лв. годишно

Историята как японски турист толкова са захласнал по българското кисело мляко, че нарочно се изцапал, поискал кърпа да се избърше и после я занесъл в Япония и започнало производство, е пълна измислица. Фактите са, че отношенията с Япония за производство на кисело мляко почиват на официални лицензионни договори още от 1973 г., а и технологично не е възможно да се произведе мляко от остатъците в кърпата, обясняват експерти.

Днес милиони японци започват деня си с Meiji Bulgaria Yogurt - бранд №1 в своята категория в Япония, собственост на основаната през 1916 г. Meiji Holdings Company - един от най-големите и най-стари производители на млечни продукти, шоколадови и захарни изделия и лекарства в Япония. Корпорацията продава всеки ден по 1.5 млн. кофички Meiji Bulgaria Yogurt.

Връзката на японската корпорация с държавната компания "Ел Би Булгарикум" започва през 1970 г., когато на световното изложение Ехро в Осака екип на Meiji ("Мейджи") посещава българския щанд със задачата да проучи възможността за производството на българско кисело мляко в Япония. "Автентичното кисело мляко ще бъде прието на пазара. Защо не опитаме",

продажбите, а по-късно президент на компанията.

Следват лабораторни анализи и след 3 години подготовка и преговори с българската държава Meiji Bulgaria Yogurt започва да се произвежда в Япония. Първите продажби не са оптимистични заради наложения дотогава вкус на пазара на кисели млека в Япония - подсладени и втвърдени с желатин. Meiji е зарината с обезкуражаващи отзиви ("Прекалено е кисело"), лавина от рекламации ("Да не би да е развалено") и върната продукция. Но въпреки това корпорацията продължава.

Японската компания прави стратегически ход - след преговори с лицензионен договор от декември 1973 г. българската държава дава разрешение на частната фирма да сложи името "България" в наименованието и етикета на киселото мляко.

Четири фактора са в основата на успеха на Meiji Bulgaria Yogurt, отчита японският производител: използването на селектирани оригинални български закваски (млечнокисели бактерии), името "България", технологията на производство, силен маркетинг.

Три японски института допринасят за усъвършенстване на продуктовата гама - за изследване на закваски, за нови продукти и за нови технологии. В търсене на вкус, подходящ за японския потребител, някои от щамовете са променени, а млякото е регистрирано като продукт със здравословен ефект. А през 2000 г. е разработен специален метод Marouaka Tannen, който позволява бърза

който позволява бърза ферментация при ниски температури.

Японската корпорация държи правата върху българските рецептури за закваска на киселото мляко с бактерията лактобацилус булгарикус за някои от азиатските пазари. Продава в Китай, Тайланд, Сингапур.

А Калоян Махлянов-Котоошу, който влезе в историята на сумото като първия европейец, спечелил Купата на императора, е рекламно лице на Meiji Bulgaria Yogurt.

Всяка година Meiji ("Мейджи") плаща лицензионни такси на държавната фирма "Ел Би Булгарикум", която държи правата върху българските закваски за кисело мляко. Освен с японската компания българското дружество има още два действащи лицензионни договора - с финландската Valio и с монголската APU Dairy.

За 2022 г. "Ел Би Булгарикум" отчита за 25.8 млн. лв. общи приходи, от които 10.24 млн. лв. са от лицензионната дейност на дружеството. За 2023 г. държавната компания е публикувала само отчет за

първото тримесечие въпреки законовото си задължение да има и годишен, както и за първо тримесечие на тази година.

Миналия октомври от Министерството на икономиката и индустрията съобщиха, че предстои да бъде създаден нов съвместен институт между Meiji и "Ел Би Булгарикум". Той ще се фокусира върху изследователската дейност и иновациите в сферата на млекопроизводството, развитието на нови проекти в областта на закваските, пробиотиците, здравословното хранене, проучването на нови общи пазари, както и към навлизането в други сектори.

Няма официална информация за развитието на проекта. В последните години "Ел Би Булгарикум" е разтърсвана от скандали, обвинения за неправомерни практики и сигнали до прокуратурата, честа смяна на изпълнителни директори, стачка на служители в производствената база във Видин.

Източник: www.capital.bg

